

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет природокористування
Факультет будівництва та архітектури
(назва , факультету)
Кафедра гуманітарної освіти
(назва кафедри)

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з навчально-виховної
роботи, професор
_____ Віталій БОЯРЧУК
« _____ » _____ 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФІЛОСОФІЯ

Спеціальності: 242 “Туризм і рекреація”
(шифр і назва)

ОПП 242 “Туризм і рекреація”

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Львів 2024

Робоча програма з “**Філософії**” для студентів факультету землевпорядкування та туризму **першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 242 “Туризм і рекреація”**

Розробники:

Бегей Ігор Іванович, професор кафедри гуманітарної освіти, доктор політичних наук,

Дуцяк Ігор Зенонович, професор кафедри гуманітарної освіти, доктор філософських наук,

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри

гуманітарної освіти

протокол від “29” серпня 2024 року № 1

В.о.завідувача кафедри гуманітарної освіти _____

(підпис)

(Ігор Баран)

(ім'я, прізвище)

Робочу програму схвалено на засіданні методичної комісії факультету землевпорядкування та туризму

Протокол від “30” серпня 2024 року № 1

Голова методичної комісії _____

(підпис)

(Павло Колодій)

(ім'я, прізвище)

©Бегей І. І., Дуцяк І.З.
© Львівський
національний
університет
природокористування,
2024 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти

Галузь знань: 24 Сфера обслуговування

(шифр і назва)

Спеціальності: 242 Туризм і рекреація

(шифр і найменування спеціальності)

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Характеристика навчальної дисципліни: Обов'язкова

Кількість кредитів – 4.

Загальна кількість годин – 120

Індивідуальне науково-дослідне завдання

Вид контролю: іспит

Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання – 3

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до загальної кількості годин становить (%):

для денної форми навчання – 53,9%

для заочної форми навчання – 13,2 %

2. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Вступ до філософії

Теми 1.1 і 1.2. Філософія як загальносвітоглядна і специфічна галузь знань

Поняття, зародження і розвиток філософії. Світогляд. Галузі і розділи філософії.

Основні проблеми філософії. Ідеалізм і матеріалізм. Функції філософії.

Розділ 2. З історії і теорії світової філософії

Тема 2.1. Філософія Давнього Світу

Філософія країн Давнього Сходу. Філософські ідеї Єгипту, Вавилону, Палестини.

Філософська думка Індії. Філософські школи Китаю. **Антична філософія.**

Давньогрецькі філософські школи. Давньоримська філософія.

Тема 2.2. Філософія Середньовіччя.

Філософські і політично-правові доктрини Візантійської імперії. Філософія Західної

Європи. Основні проблеми. Апологетика і догми Квінта Тертуліана. Учення

(патристика) Святого Августина. Схоластика, томізм неотомізм. Філософські концепції Марсилія Падуанського.

Тема 2.3. Філософія епохи Відродження, Реформації Просвітництва і Нового часу.

Філософські ідеї Відродження. Гуманізм. Ніколло Мак'явеллі і мак'явеаллізм.

Теорія соціальної утопії (утопічний соціалізм). Натурфілософія. Філософські

аспекти Реформації.

Філософія Нового часу. Пошук методу пізнання. Теорії природного права і суспільного договору. Філософські аспекти Просвітництва.

Тема 2.4. Німецька класична філософія

Філософія Емануїла Канта. Теорія пізнання. Практична філософія.

Філософія Георга Гегеля. Учення про Абсолютну ідею. Діалектичний метод.

Філософія Людвіга Фейєрбаха.

Марксистська філософія. Формування філософії марксизму. Основний зміст і особливості філософії марксизму.

Розділ 3. Онтологія і гносеологія**Тема 3.1. Проблема онтології (буття) людини у філософії**

Специфіка філософського підходу до людини. Субстанційно (сутнісно)-соціальна концепція людини (матеріалістична). 3. Субстанційно (сутнісно)-натуралістична інтерпретація (тлумачення) людини 3.1. *Екзистенціалізм*, 3.2. *Антропологічний напрям філософії: (філософська антропология, біхевіоризм, соціобіологія, психоаналіз (фрейдизм).* Функціональний підхід до сутності людини. Персоналізм і релігійно-філософський підхід до сутності людини.

Тема 3.2. Проблеми гносеології (пізнання) і знання у філософії

Основні проблеми / питання класичної гносеології. Провідні гносеологічні напрями неокласичної філософії: *марксизм, позитивізм: прагматизм, феноменологія.* Методологія наукового пізнання і моделі розвитку науки.

Тема 3.3. Проблема свідомості цінностей у філософії

Свідомість: форми, типи, рівні, чинники впливу. Виникнення свідомості. Свідомість як ідеальне. Мова і свідомість. Суспільна свідомість та її форми. Формування національної свідомості українського народу. Система цінностей: філософський та гуманістичний аспект. Типологія ціннісних орієнтацій. Суспільна система цінностей. Шкала духовних цінностей української нації.

Розділ 4. Соціальна і політична філософія**Тема 4.1. Соціальна філософія від Давнього до Нового світу**

Соціальні ідеї у країнах Давнього світу. Соціальна філософія доби Відродження. Соціальна утопія (утопічний соціалізм). Соціальні концепції Нового часу. Соціальна філософія Руси-України і Козацько-Гетьманської держави.

Тема 4.2. Соціальна філософія Новітнього часу

Раціональна соціальна філософія. Позитивізм (Огюст Конт, Герберт. Спенсер, Карл Поппер). Історичний матеріалізм (Карл Маркс). Соціальна філософія (Макс Вебер). Структурно-функціональний аналіз соціального життя (Еміль Дюргейм).

Ірраціональна соціальна філософія. «Філософія життя» (Фрідріх Ніцше). Теорія циклічного розвитку культур (Освальд Шпенглер). «Соціальний екзистенціалізм» (Мартін Гайдеггер, Карл Ясперс). «Філософська соціологія» (Хосе Ортега-і-Гассет). «Історичний традиціоналізм» (Дмитро Донцов).

Тема 4.3. Суспільство: сутність і особливості пізнання

Основи суспільствознавства: *філософський аналіз суспільства, суспільство і природа, суб'єкти і матеріальні засади суспільного розвитку.*

Політична система суспільства: *поняття, структура, функції, типи; політичні партії: історія, поняття, типи, функції; політична влада, вибори, виборчі системи.* Держава — засадничий політичний інститут суспільства. *Основні теорії походження держави, її поняття, функції, ознаки, історичні типи; поняття правової, соціальної і національної держави; форми держави: правління, устрій, режим.*

Політичний процес і його духовні складові. *Політичні процеси: діяльність і рішення. Політична свідомість і культура. Політика і мораль.*

Тема 4.4. Філософська антропологія

Філософська концепція людини. Категорії “людина”, “індивід”, “індивідуальність”, “особистість”. Філософія “духа” та духовності людини. Проблема смислу життя, смерті та безсмертя у філософії. *Поняття, структура, формування і функції еліт. Поняття і типи лідерів.*

Розділ 5. Українська філософія

Тема 5.1. Українська філософія доби Середньовіччя і Нового часу

Філософська думка Руси-України. Міто-релігійна філософія. Світсько-релігійна філософія. «Слово про Закон і Благодать» і його значення.

Український гуманізм епохи Відродження.

Філософія у Києво-Могилянській академії. Історія, організація і напрями викладання філософії в Академії. Йосип Кононович-Горбацький і Інокентій Гізель. Стефан Яворський і Теофан Прокопович. Григорій Кониський.

Філософія Григорія Сковороди. Генеза, особливості і напрями філософування. Принципи філософської системи. Етичне вчення. Концепція «зрідненості людини».

Тема 5.2. Формування модерної (новітньосучасної) української філософії.

Філософські ідеї доби українського романтизму. Історіософські концепції «Історії Русів», «Книги Буття українського народу», «Української громади». Світогляд Тараса Шевченка. Соціоісторична філософія Миколи Гоголя, мови – Олександра Потебні і серця – Памфила Юркевича. Філософські ідеї Галицької України.

Філософія українського раціоналізму (філософсько-соціальні погляди Михайла Драгоманова, Івана Франка і Юліана Бачинського).

Філософія українського консерватизму (Пантелеймон Куліш, В'ячеслав Липинський, Осип Назарук, Степан Томащівський, Василь Кугабський).

Філософія українського націоналізму (Микола Міхновський, Дмитро Донцов, Степан Бандера).

Філософія Радянської України.

Тема 5.3. Діаспорна і сучасна українська філософія

1. Філософська думка української діаспори ХХ ст. Історична філософія Дмитра Чижевського. Антропокосмізм Володимира Вернадського. «Конкордизм» і колектократія Володимира Винниченка; Неотомізм Йосифа Сліпого; Теологізована націософія Лева Силенка; Екзистенціалізм Миколи Шлемкевича; Персоналізм Олександра Кульчицького.

2. Філософія сучасної України. Національна ідея як явище суспільного і державного буття; Ідея нації в контекстуалізмі Василя Лісового; Національна ідея в контексті державного відродження нації на засадах людиноцентризму у глобалізованому світі; Андрій Пашук: фундатор наукової школи досліджень історико-філософських проблем духовної культурної України. Філософія української культури і свободи Мирослава Поповича.

Розділ 6. Релігійна філософія

Тема 6.1. Релігія як складова духовної культури

Релігійна філософія. Сутність, ознаки, структура релігії як соціального і духовного явища. Класифікація і функції релігії, її походження. Предмет і структура релігієзнавства. Вільнодумство. Свобода совісті в Україні.

Тема 6.2. Первісні вірування, ранні та пізні національні релігії.

Первісні культури, особливості ранніх і пізніх національних релігій. Релігії цивілізацій Давнього Сходу. Релігійна система Давньої Греції та Риму. Релігія давніх європейців. Китайські національні релігії: конфуціанство, даосизм, синкретизм. Індійські національні релігії: індуїзм, джайнізм, сикхізм. Японський синтоїзм. Юдаїзм.

Тема 6.3. Світові (наднаціональні) релігії: буддизм, християнство, іслам.

Буддизм – найдавніша світова релігія. Історія виникнення. Світоглядні основи, віровчення і культ. Організаційна структура. Основні напрями буддизму: хінаяна і махаяна, дзен-буддизм, ламаїзм.

Християнство: витоки, еволюція, віровчення. Зародження та історичні аспекти розвитку. Таїнства і культ. Особливості віровчення, церковного устрою і культу православія та католицизму: спільне та відмінне. Протестантизм.

Іслам – наймолодша світова релігія. Виникнення і поширення. Теорія і практика. Напрями, течії, секти ісламу.

Особливості релігій в Україні: минуле і сучасність. Етапи християнізації Русі-України. Безпідставні претензії Московії на її історію (Київський) патріархат, гоніння нею греко-католицької церкви. РПЦ і УПЦ МП – багатовікові інструменти поневолення українців. Відновлення незалежності Православної церкви України. Томос. Релігійна карта сучасної України. Законодавство про свободу совісті.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Кількість годин											
	Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
	Усього	У т.ч.					Усього	У т.ч.				
		Л	п	лаб.	інд.	с/м		л	п	лаб.	інд.	с/м
	Рік підготовки: 1. Семестр I						Рік підготовки: 1. Семестр: 1					
1	7	2	2			3	7	1	2			4
2	6	2	2			2	6	1				5
3	7	2	2			3	7	1	2			4
4	6	2	2			2	6	1				5
5	6	2	2			2	6	1	2			3
6	6	2	2			2	6	1				5
7	6	2	2			2	6					6
Разом	44	14	14			16	44	6	6			32
	Рік підготовки: 1. Семестр: 1						Рік підготовки: 1. Семестр: 1					
8	6		2			4	6					6
9	6		2			4	6		1			5
10	7		2			5	7					7
11	7		2			5	7		1			6
12	7		2			5	7					7
13	7		2			5	7					7
14	6		2			4	6					6
Разом	46		14			32	46					44
Іспит	30					30	30					30
Усього годин	120	14	28			78	120	6	8			106

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Рік підготовки I Семестр 1	
1	Тема 1. Філософія як загальносвітоглядна галузь знань	2
2	Тема 2. Філософії Давнього Світу	2
3	Тема 3. Філософія Середньовіччя і Відродження	2
4	Тема 4. Філософія Нового часу	2
5	Тема 5. Німецька класична філософія	
6	Тема 6. Філософія Руси-України і козацько-гетьманської доби.	2
7	Тема 7. Модерна філософія України.	2
8	Тема 8. Діаспорна і сучасна філософія України.	2
9	Тема 9. Онтологія (філософське вчення про буття)	2
10	Тема 10. Гносеологія (теорія наукового пізнання).	2
11	Тема 11. Проблема свідомості і цінностей у філософії.	2
12	Тема 12. Соціальна філософія.	2
13	Тема 13. Суспільство: сутність і особливості пізнання.	2
14	Тема 14. Релігійна філософія як складова духовної культури.	2

6. Теми, винесені на самостійне вивчення

№ з/п	Назва теми
1	Неоплатонізм, томізм і неотомізм.
2	Діалектика та її альтернативи.
3	Український народний світогляд.
4	Ренесансно-гуманістична думка в Україні (XI - XVII ст.).
5	Філософія українського Просвітництва.
6	Українська історіософія в XIX – поч. XX ст.
7	Філософська концепція «зрідненості людини» Г.Сковороди.
8	Філософське обґрунтування національної і державницької ідеї.

7. Завдання на самостійну роботу

1. Складання інтелектуальної карти з дисципліни «Філософія»
2. Підготовка наукового рефератів.

8. Тематика рефератів :

1. Мітологія укрорусів як перший етап зародження української філософії.
2. Історичні джерела формування філософської культури Руси-України.
3. «Велесова книга»: справжня чи підроблена?
4. Прийняття християнства та його вплив на формування філософської культури.
5. "Слово про Закон і Благодать": його зміст та основні ідеї.
6. Філософські ідеї в творчості давньоруських книжників та пам'ятках літератури.
7. Українське Відродження (др. пол. XIII – XVI ст.).
8. Зародження і становлення гуманізму в Україні (X – перша пол. XVI ст.).
9. Ренесансно-гуманістичні та реформаційні ідеї в Україні
10. Філософія Станіслава Оріховського-Роксолана.
11. Філософські ідеї у творах діячів братського руху та викладачів Острозької академії.
12. Релігійна полеміка в Україні та розвиток філософських ідей в XVI - першій пол. XVII ст.
13. Петро Могила і його роль в розвитку філософської та суспільно - політичної думки в Україні.
14. Києво-Могилянська академія: духовний центр українства чи малоросійства?
15. Києво-Могилянська академія - її роль у розвитку освіти слов'янських народів.
16. Філософія Просвітництва у Києво-Могилянській академії.
17. Природознавча спрямованість курсів у Києво-Могилянській академії.
18. Теофан Прокопович і Степан Яворський: вибір між Україною і Московією.
19. Націо-і державотворчі ідеї Богдана Хмельницького, Івана Виговського, Івана Мазепи, Пилипа Орлика.
20. Григорій Сковорода: основні філософські концепції.
21. Філософські ідеї доби українського романтизму.
22. «Філософія серця» Памфіла Юркевича.
23. Філософія мови Олександра Потебні.
24. Філософські та суспільно-політичні погляди :
 - а) М.П. Драгоманова;
 - б) І.Я. Франка;
 - в) Ю.О.Бачинського;

25. Філософія українського консерватизму.
26. Філософія українського націоналізму.
27. Філософія в Радянській Україні.
28. Філософська думка в західній українській діаспорі:
 - а) В.Винниченко;
 - б) Д. Чижевський.
 - в) Й.Сліпий;
 - г) М.Шлемкевич;
 - д) О.Кульчицький.
29. Вчення В.І. Вернадського про ноосферу.
30. Державницька ідея В. Липинського.
31. Д.І. Донцов – ідеолог і теоретик українського націоналізму.
32. Філософія техніки
33. Філософія науки

9. Очікувані результати навчання

Очікуваними результатами навчання з дисципліни «Філософія» для здобувачів СВО Бакалавр спеціальності 242 Туризм і рекреація є:

Програмні результати навчання:

- ПР02. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.
- ПР14. Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.
- ПР15. Проявляти толерантність до альтернативних принципів та методів виконання професійних завдань.
- ПР16. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.
- ПР19. Аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань.
- ПР20. Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання.

Компетенції:

- К02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухомої активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- К03. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- К04. Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу.
- К09. Вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми.
- К12. Навички міжособистісної взаємодії.

10. Методи навчання

1. Словесні методи (розповідь, пояснення, бесіда, лекція.)

2. Наочні методи

– ілюстрація (картинки, таблиці, моделі, муляжі, малюнки тощо),

-демонстрування засобу демонстрування: навчальна телепередача або кіно-відеофільм чи його фрагмент, - спостереження,

3. Практичні методи: вправи, твори, реферати.

4. Інтерактивні методи: «мікрофон», «мозкова атака», «снігова куля», дебати, портфоліо.

11. Методи контролю:

1. Усне опитування (фронтальне, індивідуальне детальний аналіз відповідей студентів),

2. Письмова аудиторна та позааудиторна перевірка(есе, складання тез, побудова схем, підготовка різних відповідей, рефератів, контрольні роботи (з конкретних питань тощо),

3. Практична перевірка(ділові ігри)

4. Стандартизований контроль (тести).

Види контролю: поточний контроль, проміжний контроль та екзамен.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота (разом 50 балів)													Підсумковий тест (екзамен)	Сума	
Модуль I							Модуль II						50 балів	100	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13			T14
3	3	3	3	3	5	5	3	3	3	3	3	5			5

T1, T2 ... T12 – теми

13. Методичне забезпечення

Підручники і навчальні посібники; інструктивно-методичні матеріали до семінарських, занять; індивідуальні навчально-дослідні завдання; контрольні роботи; текстові та електронні варіанти тестів для поточного і підсумкового контролю, методичні матеріали для організації самостійної роботи студентів, виконання індивідуальних завдань. Курсових і дипломних робіт.

14. Рекомендована література

Базова

- Філософія : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів /Р. Наконечний, А. Копитко, Н. Мисак, М. Лазарева, О. Васільєва. Львів : Ліга-Прес, 2014. 286 с.
- Історія філософії : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Р. Наконечний, О. Васільєва, А. Копитко, Н. Мисак. Львів : ЛНАУ, 2013. 471 с.

3. Крічлі С. Вступ до континентальної філософії/ пер. з англ. В. Менжуліна. Київ : Стилос, 2008. 152 с.
4. Захара І. С. Українська філософія : навчальний посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 353 с.
5. Філософія : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Л.В.Губерський та ін.; за ред. Л.В. Губерського. Харків : Фоліо, 2013. 509 с.
6. Гринів О. І. Історія української філософії. Львів : Тріада плюс, 2015. 302 с.
7. Релігієзнавство : підручник / за ред. О. П. Сидоренка. Київ : Знання, 2007. 468 с.

Допоміжна

1. Кремень В., Ільїн В. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: підручник. Київ : Книга, 2005. 528 с.
2. Рижак Л. Філософія як рефлексія духу: хрестоматія. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. 538 с.
3. Філософія. Хрестоматія (від витоків до сьогодення): навчальний посібник / За ред. Л. Губерського. Київ : Кондор, 2012. 621 с.
4. Черній А. Філософія : навчальний посібник для самостійної роботи. Київ : Кондор, 2011. 392 с.
5. Історія філософії на Україні. Київ : Наукова думка, 1987. Т. 1; Т. 2.
6. Гелей С. Д. Василь Кучабський: від національної ідеї до державності. Українська консервативна політична думка першої половини ХХ ст. та її вклад в історичну науку. Львів : Коопосвіта, 1998. 531 с.
7. Зелена О. Суспільно-політичні погляди Осипа Назарука. Дрогобич : редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2010. 174 с.
8. Костомаров М. Книга буття українського народу. *Вивід прав України* М. Грушевський, І. Франко, М. Костомаров та ін. Львів : Слово, 1991. 128 с.
9. Попович М. Червоне століття. Київ : АртЕК, 2007. 888 с.
10. Скринник М. А. Наративні практики української ідентичності: доба Романтизму : монографія. Львів : Каменярь, 2007. 367 с.
11. Від витоків до середини ХІХ століття : короткий довідник з історії філософії / авт.-уклад. : О. П. Архіпов, В. А. Бугров, С. П. Петрущенко та ін.; за ред. Т. Д. Пікашової та В. Л. Чуйка. 2-ге вид. стереотип. Київ : МАУП, 1998. 152 с.
12. Касьян В. І. Філософія: відповіді на питання екзаменаційних білетів : навч. посібник. Київ : Знання, 2008. 347 с.
13. Лисий В. Діалектика : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 480 с.
14. Бебик В. М. Тисячолітня Україна: доісторичні цивілізації та глобальні релігійно-політичні доктрини : навч.-метод. посібник. Київ ; Ужгород, 2012. 280 с.
15. Бегей І. І. Політологічні студії : навч. посібник. Київ : УБС НБУ, 2011. 496 с.
16. Біблія.
17. Коран.
18. Закон Божий – протоієрей Серафим Слобідський. Вид. третє. Київ : Видав. відділ УПЦ КП, 2003.

15. Інформаційні ресурси

Бібліотечно-інформаційні ресурси – [книжковий фонд](#), періодика та фонди на [електронних носіях](#) бібліотеки ЛНУП, державних органів науково-технічної інформації, наукових, науково-технічних бібліотек та інших наукових бібліотек України:

- Львівська національна наукова бібліотека ім. В. Стефаника НАН України, вул. Стефаника, 2; тел. 274-43-72.
- Львівська обласна наукова бібліотека, проспект Шевченка, 13; тел. 274-02-26.
- Наукова бібліотека ЛНУ ім. І. Франка, метод. відділ, вул. Драгоманова, 17; тел. 296-42-41.
- Центральна міська бібліотека ім. Лесі Українки, вул. Мулярська, 2а; тел. 272-05-81.